בהמה המקשה פרק רביעי חולין סט.

זה הכלל. משמיעו היא: **דכר שאינו גופה.** אלא מן העובר ונמצא בתוכה מותר: **לאתויי מאי.** אי מוקף מן העובר כפנים ורובו יצא אלא לאתויי כה"ג דנשאר מיעוט העובר כפנים ורובו יצא מחוץ: **לאתויי קלוט.** אפי' הנמצא שלם כמעי פרה: **דוליא עובר.** של שלמים את ידו בשעת שחיטת אמו בעזרה: **מהו.** להיות לו חומת העזרה מחילה להחיצו בשחיטת הפה: **ותבעי לך קדשים קליס בירושלים.** [1]כגון עובר שלמים שהוציא את ידו בירושלים והחזירה והכניסה לעזרה ושחטה ותבעי לך אליבא דמ"ד יש לידה לאברים ולא מהניא חזרה מי מהניא ליה חומה דלא ליהוי בשר בשדה דהא חומת העיר הוא מחילה לקדשים קליס וליכא לאוקמא בשוחט שלמים בירושלים והוציא העובר את ידו לחוץ דא"כ אף הבהמה אסורה משום שוחט קדשים בחוץ: **אמו הוא.** ולא חוזה: **מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני** גרסינן. והכי מיבעי ליה סימן ראשון כשנשחטה בעוד אחר זה בחוכה היא בא להחיר אף באכילה ומשיגלה אין חתיכת סימן שני בא על אחר זה אלא לטהרו מידי נבלה כדאמרן לעיל[2] וחכ"א מגע ערפה שחוטה מי מצטרף סימן ראשון שבא לו לטהר ולהתיר עם זה שאינו בא אלא לטהר להועילו מיהא לטהר הואיל ושייסה שוין בכך: **או.** דלמא כיון דיש חילוק ביניהם לא מצטרף ראשון שהוא נשחט לשני דכרים עם השני שאינו אלא לטהרו מידי נבלה ואין כאן שחיטה שלמה לטהרו: **אם מצטרף סימן ראשון לשני להתיר באכילה.** כל העובר והבהמה ולא אמרינן שחיטה חלוקה היא ואין שחיטה לא כזו ולא כזו לא תועיל לאחר לטהרו מידי נבלה: **מהו לחוש לזרעו.** של עובר זה שהוציא ידו ונשחטה אמו והוציאוהו מי וגדל ובא על הבהמה והוליד מהו שיאסר אחר כיוצא בו הנולד ממנו: **אפי' כן פקועה דעלמא.** שלא הוציא את ידו וגדל והוליד נמי אסור כל הולד: **דאמר רב משרשיא לדברי האומר חוששין לזרע האב.** מגיגית הוא באותו ואת בנו (לקמן עח.): **אין לו תקנה.** שמלד אביו אין טעון שחיטה כדאמרן במתני' (שם דף עד.) וחכ"א שחיטת אמו מטהרתו ומלד אמו טעון שחיטה וסימניו אין סימנין דהא פלגיה כשחוטין דמו ואי נמי ה"ל בר סימן מ' ובהמה גריכה רוב שנים: **אכן פקועה דכוותיה.** לאין [3][הולד] טעון שחיטה אלא משום חד אחר והוא אחר לא מיסתרי בשחיטה דלאו שחיטה היא [3][ותמן ליה האי אחר ושרי]: **מכלכל זרעיה.** ומיתסר כל הולד משום אותו אחר ואליבא דמגיגית קבעי לה: **לאו מכח אלב ודם.** של אבוה קאתי שאף האלב והדם הולידו: **תרי איסורי אמרינן.** דשרי אבל אלב ודם ויולא לא: **ומאן.** דאמר איסור אלב נוהג בשליל דלקמן: **איסור אלב ודם איכא איסור יולא ליכא.** דהא לר"מ אפי' מה שבפנים טעון שחיטה כדקתני מתניתין (שם) ומצא בה בן תשעה חי טעון שחיטה הלכך ה"ל כשאר בהמה: **ואי בר' יהודה.** בר פלוגתיה דאמר אין טעון שחיטה מה שבפנים ואיכא איסור יולא שאין לו היתר איסור אלב ליכא: **נוהג בשליל.** גיד הנשה ואלבו של שליל אסור: **אלא.** הא לא קמיבעיא ליה דכל מכח לא אמרינן דליתסר משום שבא מכח איסור: **אם אלבו.** אם נקבה היא וילדה והרי היא חולבת אלבה מהו באכילה והייטו לזרעו דקאמר שאין האלב בא עד שתלד: **בהמה בבהמה.** שדיא בהמה דריסא אבהמה דסיפא ודרוש הכי בהמה הנמצאת בבהמה תאכלו: **אלא מעטה.** הואיל ושליל קדוי בהמה: **ימירו.** אם הבא בהמת חולין אצל בהמת קדשים משוברת ואמר הרי זו תמורת עובר של זו תהא תמורה להא גבי תמורה בהמה כתיב (ויקרא כז) ואם המר ימיר בהמה בבהמה: **אין ממירין.** כלומר אם המיר אין מומר דכל ממירין דתמורה דיעבד הוא דלאמרן בשמעתא קמייתא דפרקא קמא (לעיל ב.): **לא אמרין בעובדין.** אבר בהמת חולין זו תמורה תחת עובר בהמת קדשים זו: **ולא עובדין באברין.** עובר בהמת חולין זו תמורה כרגלה של בהמת קדשים זו: **אלא.** לאו בהמה מיקרו: **אלא.** לאו מבהמה נפקא אלא מכל נפקא והכי דריש כל מפרסת פרסה בבהמה תאכלו כלומר כל אשר תמצא בבהמה תאכל: **אוסף תאכלו בשביל שלמה.** אכול כל הנמצא בתוכה אבל בשביל חסרה שהנמצא בתוכה מגופה הוא שנחסר ממנה לא תאכל הנמצא: **אלא מעטה.** דדרשת כל בבהמה:

בעינא

אברין כו' כלומר לא אברין דבהמה קדשים בעובדין דחולין ולא עובדין דקדשים באברין דבהמת חולין ולא אברין ועובדין בשלמים ולא שלמים באברין ועובדין. כלומר אם היתה בהמת קדשים מעובדת ונתחך מן העובר שבמעיה ורצה להמיר אותו עובר חסר העובר והאבר שנחתך ממנו בשלמים עובדין דחולין אין יכול להמיר ולא עובדין שלמים דקדשים בעובר חסר ובמה שנתחך מכנו לפי שאין חשוב בהמה על הכל: אלא אמר קרא כל בבהמה לרבות את הולד. כלומר לא תיכא בהמה בבהמה דאינו חשוב בהמה האבר ועובר אלא אימא כל בבהמה לרבות את הולד והכי קא דרשינן כל בבהמה תאכלו: אי הכי אפי' תוחך כן הטחול. כלומר אפי' תוחך מן הטחול ומן הכליות של בהמה ג) הוא ובהמה מותר באכילה אלמה תגן מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה כלומר בהמה ג) והטחול והכליות הכל אסור באכילה: אלא מעטה השוחט את הבהמה וצא בה דמות יונה תישתרי:

ג) נראה דל"ל של בהמה עצמה תהא מותר באכילה. ב) אינו מובן דאם נסבור דגם הבהמה אסורה בדרי מיקבע מאי מקשה כאן אי"ה אסור משום טרפה וצ"ע.

מסורת הש"ס

א) לעיל לב:. ב) נקמן עב:. ג) [ל"ל דמגיגית]. ד) [חולין פט:] [תוספתא רפ"ז לקמן עד: לב:]. ה) תמורה י:. ו) נדה מג:. ז) עי' מהר"ם מ"ש בגלן נדברי רש"י. ח) [דף סח:]. ט) [רש"ל]. י) רש"ל.

תורה אור השלם

1. וקל בהמה מפרסת פרסה ושסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו: דברים יד ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתנן היכא כשליל כל"ל ותיבות נדל הנשם נמחק: (ב) תוס' ד"ה ת"ל וכו' לאו דוקא תרי דאיכא נמי כל"ל ותיבות איסורי אמרינן נמחק:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אי לר' יהודה איסור יולא איכא איסור וכו'. כ"כ ר"ל תרוייהו ליתנהו דליכא איסור אלב ר"י אבל איסור דם איכא וכתוכן לקמן דף ע"ד ע"א קורעו ומוציא את דמו ויעשה בגמרא אי"ו כדאמרן וחס שדקדק רש"י נד"ה ואי כר' יהודה וכו' איסור אלב ליכא ע"ל ודוק ולזה רש"י לפרש אליבא דאלמא כר' יוחנן שם ע"ד ע"ב דלף המתיר בחלבו אוסר כדמו:

רבינו גרשום

זה הכלל דבר שגופו אסור כלומר בתחלה תנן חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה כל האבר והעובר למה לי למיתני שאינה גופה מותר לאו לאייתויי כי האי גוונא דכה"ג (דיצא מחותך) וקתני מותר: ותיבעי לך קדשים קליס בירושלים כלומר פרה של שלמים שמקשה לילד שהוציא עובר את ידו אם האבר מותר אם לאו: מי מצטרף סימן שני לסימן ראשון ודמי כמי שהוציא לאחר שחיטה ראעפ"כ שאין מותר באכילה שהור מידי נבלה דשחיטת אמו מטהרתו אי לאו: קו"ו אם הועיל לו סימן שני לסימן ראשון כלומר בלא יוצא שחיטת אמו מטהרתו באכילה לרבנן כדחזינן במתניתין לא יועיל לו לטהרה מידי נבלה ביצא: מהו לחוש לזרעו. כלומר הוציא עובר את ידו והחזיר ושחט אמו דאמרינן אבר עצמו אסור והוציאוהו חי והוליד בהמה אחרת מהו לחוש לזרעו דכמה שאבריו אסור משום יוצא כך אבריו של זרעו יהא אסור אם הימין הימין ואם השמאל השמאל. דאמר רב משרשיא לדברי האומר חוששין לזרע האב כו' חגניה הוא דסבירא ליה דחוששין לזרע האב בפרק אותי ואת בני: בן שקועה הבא על הבהמה. כלומר דבן שקועה ניתר בשחיטת אמו אפי' גדול וסימנין שלו קנה וגרגרת אין חשובין סימנין אלא כבשר הן חשובין וולד שלו מצד אמו צריך שחיטה דאמו בהמה מעלייתא היא

והוא אין לו סימנין לשחוט לפיכך אין לו תקנה לולד. לא צריכא דאזל אבן פקועה דכוותיה כלומר והוליד ולד דהוא יש לו תקנה דאין צריך שחיטה לא מצד האב ולא מצד האב: מאי אבר אבר מוליד. כלומר מי אמרינן אותו אבר שיצא אין מוליד אלא אבר דכוותיה אם ימין ימין אם שמאל שמאל וחתיך ושדי ליה מן הולד שהוליד או דילמא מיבלבל זרעיה ואסור כוליה דאותו אבר פשיט איסוריה בכל הגוף: בהמה בעלמא לאו מכח בשר ודם קאתי. כלומר מה בהמות שבעולם אינם באות אלא מכח איסורא שיש לאב של ולד חלב ודם ובא מכח חלב ודם ואעפ"כ שרי הולד הבא נמי אע"ג דמכח יוצא קאתי שרי הולד או דילמא תרי איסורי אמרינן כלומר מכח חלב ודם שרינן אבל חלב ודם ויצא לא שרינן: ולמאן אי לר' מאיר איסור חלב ודם כו' כלומר דהוא משוי בן פקועה כילוד (הא ס"ל) מצא בה בן ט' חי טעון שחיטה ולדבריו אסור חלב ודם איכא כשאר בהמות איסור יוצא ליכא דאע"ג דהוציא ידו לא חיישינן דלא חשוב יוצא ממחיצתו: אי לר' יהודה איסור איכא כלומר

עין משפט נר מצוה

יא א מתי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות הל' ט:
יב ב מתי' פ"ה מהלכות מאכלות אסורות הל' יב
ממג לאוין קלו טש"ע י"ד סי' יד סעיף ה:
יג ג מתי' פ"ח מהלכות תמורה הלכה טז:
יד ד מתי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' ז
ממג לאוין קלב טש"ע י"ד סי' יג סעיף ה:

מוסף רש"י

הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו. סימן לאמון נשחט לאחיר ולעכהיה וסימן שני לא כא לאחוטו אחר אלא לעבר (לעיל לב:). **לדברי האומר חוששין לזרע האב.** מגיגית הוא לאוחטו יאת בנו דקאמר ניהו מכרים (לקמן עח:). אין לו תקנה. שהרי הוא כמי שאין לו אלא סימן אחד אלא אחד. שהסימן הנני שחוט ושומר הוא, שאין שחיטה ניכנת בו, ובהמה בחד סימן לא מתכשרה, והאי סימנא כתרא לא מלטרף לקמא, שאין לך שהיה גמילה מוי, שהרשאון שחוט משנולד (לקמן עה:). נוהג בשליל. בן תשעה מי הנמצא בבהמה (לקמן צ:). **לא אברין בעובדין.** אברים דחולין כשובדין דהקדש, שאם אמר תהא רגל בהמה זו תמורת עובר הקדש שבמעי בהמה זו אין הקדוש אלא על האבר (תמורה י:). **ולא עובדין באברין.** שאם אמר הרי עובר שבמעי בהמת חולין זו תמורת רגל בהמת קדש זו אין העובר קדש (שם). **ולא אברין ועובדין.** דחולין כשלימים לקדש (שם). **ולא שלמין.** דחולין כאברין ושובדין לקדש (שם).

רבינו גרשום (המשך)

לר' יהודה דאמר עובר יוך אמו ושחיטת אמו מטהרהו מחיצה עובר אמו הוא לדבריו איסור יוצא איכא איסור אלב ליכא דאלבו אין חשוב אלב דאינו חשוב בהמה (על הכל) [כלל]: והכי קא מיבעיא ליה מהו לגמוע את אלבו כלומר מה דבעא מהו לחיות לזרעו לא בעי לענין ולד שיוצא ממנו אלא כי קא מבעיא ליה מהו לגמוע אלבו דאלב חשוב לזרעו אלב דעלמא לאו מכח אבר מן החי דמי ושרי האי נמי לא שנא או דילמא התם אין ליה תקנתא לאיסורא בשחיטה דאבר מן החי לבי שחיט ליה הוי מותר: הכא ליה ליה תקנתא לאיסורא בשחיטה דאיסור יוצא ליה ליה תקנתא בשחיטה: חותך מן העובר שבמעיה אמו מן העובר שבמעיה באכילה. כלומר העובר מותר ומה שנתחך ממני מנא לן דכתיב כל בהמה מפרסת פרסה כלומר בבהמה לרבות את הולד ומה שנתחך ממנו ולמה אנו דורשין בהמה בבהמה שאנו דורשין תחלה יסוף וכל בהמה מעלת גרה בבהמה דהוו שאמרנו בהמה בבהמה: אלא מעתה ימירו כו' כלומר השתא דקרית לה בהמה האבר ועובר שנתחך ממנו ימירו בו דכתיב אם המר ימיר בהמה בבהמה אלמה תגן אין ממירין לא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com